

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2020/21:SfU4

Utgiftsområde 8 Migration

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslag för 2021 inom utgiftsområde 8, som uppgår till ca 9,3 miljarder kronor. Därmed avstyrker utskottet de alternativa budgetförslag som förts fram i motioner. Utskottet tillstyrker också regeringens förslag om bemyndigande om ekonomiska åtaganden.

I betänkandet finns en reservation (SD) och tre särskilda yttranden (M, V, KD). Ledamöterna från Moderaterna, Vänsterpartiet och Kristdemokraterna avstår från ställningstagande när det gäller budgetbeslutet och redovisar i stället sina överväganden i särskilda yttranden.

Behandlade förslag

Proposition 2020/21:1 inom utgiftsområde 8 Migration.

Arton yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2020/21.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Budgetprocessen i riksdagen	4
Betänkandets disposition	5
Utskottets överväganden	6
Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 8	6
Statens budget inom utgiftsområde 8	11
Reservation	20
Statens budget inom utgiftsområde 8 (SD)	20
Särskilda yttranden	22
1. Statens budget inom utgiftsområde 8 (M)	22
2. Statens budget inom utgiftsområde 8 (V)	23
3. Statens budget inom utgiftsområde 8 (KD)	24
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	27
Propositionen	27
Motioner från allmänna motionstiden 2020/21	27
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och motionärernas anslagsförslag	29
<i>Bilaga 3</i>	
Regeringens förslag till beställningsbemyndigande	30
<i>Bilaga 4</i>	
Reservanternas anslagsförslag	31

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Statens budget inom utgiftsområde 8

a) Anslagen för 2021

Riksdagen anvisar anslagen för 2021 inom utgiftsområde 8 enligt regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2020/21:1 utgiftsområde 8 punkt 1 och avslår motionerna

2020/21:306 av Christina Höj Larsen m.fl. (V) yrkande 8,

2020/21:1619 av Jonas Andersson i Skellefteå m.fl. (SD) yrkandena 27 och 30,

2020/21:1620 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 5,

2020/21:2552 av Jonas Andersson i Skellefteå m.fl. (SD) yrkande 24,

2020/21:2966 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 1 och 2,

2020/21:3110 av Jonas Andersson i Skellefteå m.fl. (SD),

2020/21:3520 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkandena 1–3,

2020/21:3642 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 12 och

2020/21:3663 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkandena 1, 6, 22, 23, 31 och 32.

b) Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2021 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom den tidsperiod som regeringen föreslår.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2020/21:1 utgiftsområde 8 punkt 2.

Reservation (SD)

Stockholm den 8 december 2020

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Rikard Larsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Rikard Larsson (S), Maria Malmer Stenergard (M)*, Carina Ohlsson (S), Katarina Brännström (M)*, Teresa Carvalho (S), Elisabeth Björnsdotter Rahm (M)*, Julia Kronlid (SD), Emilia Töyrä (S), Hans Eklind (KD)*, Björn Petersson (S), Jonas Andersson i Skellefteå (SD), Arin Karapet (M)*, Jennie Åfeldt (SD), Jonny Cato (C), Christina Höj Larsen (V)*, Fredrik Malm (L) och Annika Hirvonen (MP).

* Avstår från ställningstagande, se särskilda yttranden.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens budgetproposition 2020/21:1 i de delar som gäller utgiftsområde 8 Migration och ett antal motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2020/21. Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1. Motionsförslagen finns också i bilaga 1.

I bilaga 2 finns en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2021 och de avvikelser från dessa som Moderaterna, Sverigedemokraterna, Vänsterpartiet och Kristdemokraterna föreslår i sina respektive budgetmotioner. I bilaga 3 finns regeringens förslag till beställningsbemyndigande. I bilaga 4 finns reservanternas förslag till anslagsfördelning. Med anledning av uppenbara skrivfel finns förtydliganden i not 1 och 2 i bilaga 2 och not 3 i bilaga 4.

Under beredningen av ärendet har Migrationsverkets generaldirektör informerat utskottet om myndighetens arbete.

Budgetprocessen i riksdagen

Rambeslutsprocessen

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen i ett första steg genom ett beslut fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som utgiftsområdets anslag högst får uppgå till (11 kap. 18 § tredje stycket riksdagsordningen).

Riksdagen har bifallit regeringens förslag och bestämt utgiftsramen för 2021 för utgiftsområde 8 Migration till 9 268 385 000 kronor (prop. 2020/21:1, bet. 2020/21:FiU1, rskr. 2020/21:63). I detta betänkande föreslår socialförsäkringsutskottet för riksdagen hur anslagen för utgiftsområdet ska fördelas inom utgiftsområdesramen. Riksdagens ställningstagande till anslag och bemyndiganden om ekonomiska åtaganden för utgiftsområdet ska göras genom *ett* beslut (11 kap. 18 § fjärde stycket riksdagsordningen).

Uppföljning av regeringens resultatredovisning

Enligt 10 kap. 3 § budgetlagen (2011:203) ska regeringen i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat om.

I utskottens uppgifter ingår att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen). Som en del i utskottens uppföljning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen presenterar. Riksdagen har beslutat om riktlinjer för bl.a. den löpande uppföljningen av regeringens

resultatredovisning (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21, rskr. 2005/06:333–335).

Utskottet har mot den bakgrunden gått igenom regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 8 i budgetpropositionen. Genomgången är ett underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Betänkandets disposition

Betänkandet har disponerats så att regeringens resultatredovisning behandlas först. I det avsnittet tar utskottet också upp de tillkännagivanden som redovisas i budgetpropositionen inom utgiftsområde 8. Därefter behandlar utskottet de förslag i budgetpropositionen och de motionsförslag som gäller statens budget inom utgiftsområde 8.

Utskottets överväganden

Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 8

Propositionen

Riksdagen har beslutat om målet för utgiftsområde 8: att säkerställa en långsiktigt hållbar migrationspolitik som värnar asylrätten och som inom ramen för den reglerade invandringen underlättar rörlighet över gränser, främjar en behovsstyrd arbetskraftsinvandring och tillvaratar och beaktar migrationens utvecklingseffekter samt fördjupar det europeiska och internationella samarbetet (prop. 2009/10:1 utg.omr. 08, bet. 2009/10:SfU2, rskr. 2009/10:132).

Målet delas upp i fyra delar för att säkerställa en långsiktigt hållbar migrationspolitik som

- värnar asylrätten
- inom ramen för den reglerade invandringen underlättar rörlighet över gränser och främjar en behovsstyrd arbetskraftsinvandring
- tillvaratar och beaktar migrationens utvecklingseffekter
- fördjupar det europeiska och internationella samarbetet.

Regeringen anger att de centrala resultatindikatorerna har justerats något sedan föregående budgetproposition för att förbättra bedömningen av måluppfyllelsen.

Centrala resultatindikatorer för bedömningen av del 1 och 2 omfattar andel avgjorda ärenden inom författningsstyrd tid, handläggningstid, vistelsetid från inkommen asylansökan till utskrivning ur Migrationsverkets mottagande samt andel mål i migrationsdomstol som dels har avgjorts inom de verksamhetsmål om en rimlig handläggningstid som regeringen har ställt upp, dels har lett till ändrad utgång samt antalet utresor.

Regeringen anger att det saknas indikatorer för del 3 och del 4. Därför görs en kvalitativ bedömning av måluppfyllelsen inom dessa delar.

Regeringen gör bedömningen att det övergripande målet för migrationspolitiken delvis har uppnåtts. Den negativa trenden med ökade vistelsetider för asylsökande ser ut att ha bromsat in under 2019. Vistelsetiderna för sökande som beviljades asyl ökade men kurvan har under året inte stigit lika brant som tidigare, och vistelsetiderna för sökande vars ansökan avlogs minskade markant.

Regeringen förväntar sig att Migrationsverket når författningsstyrda handläggningstider inom samtliga ärendeslag till utgången av 2023. Vid utgången av 2019 hade handläggningstiderna för asylärenden förkortats, men låg fortfarande längst från författningsstyrda tider när det gäller förstagångs-ärenden. För anknytnings- och arbetsmarknadsärenden har handläggningstiderna minskat och andelen avgjorda ärenden inom författningsstyrd tid ökat något. Trots det avgjordes enbart ca 60 procent av anknytningsärendena inom

författningsstyrd tid. Näst intill samtliga ansökningar om uppehållstillstånd för studier avgjordes före terminsstart.

Migrationsdomstolarna har under året arbetat av äldre ärenden vilket lett till längre handläggningstider, även kallad omloppstid, under 2019, men samtidigt skapat bättre förutsättningar för kortare handläggningstider och ökad målpuppfyllelse framöver.

Detta sammantaget gör att regeringen bedömer att trenden för vistelsetider och handläggningstider går åt rätt håll.

Andelen överklagade asylmål som lett till ändrad utgång i migrationsdomstol har ökat. I många fall beror ändringen av Migrationsverkets beslut på att migrationsdomstolen har beviljat klaganden uppehållstillstånd för gymnasiestudier som infördes den 1 juli 2018. Regeringen gör därför bedömningen att den rättsliga kvaliteten generellt är fortsatt god. Det är samtidigt viktigt att följa upp den framöver. Det indikerar även den interna uppföljning som Migrationsverket har genomfört.

Antalet utresor har fortsatt att minska. Regeringen gör bedömningen att de åtgärder som vidtagits för att öka återvändandet ännu inte har fått avsedd effekt. Den pågående pandemin har vidare påverkat återvändandet i negativ riktning.

Delmålen att ta till vara och beakta migrationens utvecklingseffekter och att fördjupa det europeiska och internationella samarbetet bedöms som uppnådda. Bland annat har Sveriges stöd till FN-organet Internationella organisationen för migration (IOM) 2019 bidragit till att öka organisationens interna förmåga att bistå medlemsstater som efterfrågar FN:s stöd för effektiv migrationshantering.

Redovisade tillkännagivanden

Inom området för arbetskraftsinvandring har riksdagen fattat beslut om ett antal tillkännagivanden. Riksdagen har tillkännagett att regeringen ska återkomma till riksdagen med ett förslag om att införa direktåtkomst för Migrationsverket till vissa uppgifter hos andra myndigheter och om ett uppdrag till Migrationsverket som syftar till ett förstärkt arbete mot missbruk av reglerna om arbetskraftsinvandring (bet. 2016/17:SfU17 punkt 5, rskr. 2016/17:236).

Riksdagen har också tillkännagett att regeringen bör vidta ytterligare åtgärder för att utveckla regelverket och tillämpningen av regelverket för arbetskraftsinvandringen (bet. 2016/17:SfU22 punkt 1, rskr. 2016/17:318).

Vidare har riksdagen tillkännagett att regeringen skyndsamt ska återkomma med ett lagförslag som kan träda i kraft så snart som möjligt, dock senast den 1 juli 2018, som stärker proportionaliteten och säkerställer att en arbetskraftsinvandrare inte ska utvisas på grund av att arbetsgivaren utan uppsåt begått mindre eller obetydliga fel i fråga om villkoren för arbetstillstånd, även om felet upptäcks efter det att tillståndstiden löpt ut eller om Migrationsverket uppmärksammat det (bet. 2017/18:SfU7 punkt 2, rskr. 2017/18:41).

Riksdagen har tillkännaggett det som utskottet anför om att förkorta handläggningstiderna för arbetstillstånd och utöka den digitala hanteringen samt om ett regeringsuppdrag till Migrationsverket som syftar till ett förstärkt arbete mot missbruk av reglerna om arbetskraftsinvandring (bet. 2017/18:SfU17 punkterna 8 och 11, rskr. 2017/18:208).

Slutligen har riksdagen tillkännaggett att regeringen senast den 1 maj 2020 ska ge Utredningen om åtgärder för att attrahera internationell kompetens och motverka utnyttjande av arbetskraftsinvandrare nya direktiv (bet. 2019/20:SfU25 punkt 1, rskr. 2019/20:198).

Regeringen anger att förordningsändringar har införts för att möjliggöra ett effektivt informationsutbyte mellan Migrationsverket och vissa andra myndigheter i ärenden som rör tillstånd för arbete. Regeringen gör därför bedömningen att det inte finns något behov av att införa direktåtkomst för Migrationsverket. Informationsutbytet är även av betydelse bl.a. för att Migrationsverket ska kunna förhindra missbruk av regelverket för arbetskraftsinvandring, korta handläggningstiderna och hantera ärenden digitalt. I förordningen (2019:502) med instruktion för Migrationsverket anges också att myndigheten ska vidta åtgärder för att motverka missbruk av regler, felaktiga utbetalningar och bidragsbrott. Regeringen beslutade dessutom i februari 2020 att ge en särskild utredare i uppdrag att bl.a. kartlägga olika former av missbruk av reglerna för arbetskraftsinvandring och vid behov lämna författningsförslag eller föreslå andra åtgärder (dir. 2020:8). Enligt tilläggsdirektiv som beslutades i juni 2020 ska utredaren även bl.a. lämna författningsförslag om skärpta straff för arbetsgivare som utnyttjar systemet för arbetskraftsinvandring (dir. 2020:69). Mot denna bakgrund bedömer regeringen att det inte heller finns något behov av att ge Migrationsverket ett uppdrag om ett förstärkt arbete mot missbruk av reglerna för arbetskraftsinvandring.

Regeringen har i regleringsbrevet för 2017 gett Migrationsverket i uppdrag att ta fram en handlingsplan för att korta handläggningstiderna samt i regleringsbrevet för 2018 och 2019 angett att handläggningstiderna ska vara så korta som möjligt. I förordningen med instruktion för Migrationsverket anges vidare att myndigheten ska verka för att handläggningstiderna för arbetstillstånd blir så korta som möjligt utifrån ärendets beskaffenhet. Regeringen kan konstatera att förbättringar har gjorts under 2018 och 2019. I direktiven till den ovan nämnda utredningen (dir. 2020:8) anges också att det genomgående bör beaktas vad som kan göras för att hålla korta handläggningstider samtidigt som kravet på en rättssäker och ändamålsenlig handläggning upprätthålls.

Av gällande praxis följer bl.a. att det ska göras en helhetsbedömning av anställningsvillkoren (MIG 2017:24 och MIG 2017:25). Om en sådan bedömning utmynnar i att förutsättningarna för arbetstillståndet trots vissa brister varit uppfyllda innebär det att arbetskraftsinvandraren inte utvisas. Av de ovan nämnda direktiven framgår att utredaren bl.a. ska analysera rättsläget efter de nämnda avgörandena och överväga om ytterligare åtgärder bör vidtas och vid behov lämna författningsförslag (dir. 2020:8). Enligt tilläggsdirektiven ska

utredaren lämna författningsförslag som syftar till att utvisningar som sker på grund av försumbara och ursäktliga brister ska upphöra (dir. 2020:69).

När det gäller tillkännagivandet om att regeringen senast den 1 maj 2020 skulle ge Utredningen om åtgärder för att attrahera internationell kompetens och motverka utnyttjande av arbetskraftsinvandrare nya direktiv var tidsgränsen för regeringen att besluta om tilläggsdirektiv ungefär fyra veckor. Att på den korta tiden ta fram och bereda tilläggsdirektiv är inte möjligt utan att frångå gängse beredningsrutiner, särskilt inte under en pågående pandemi. I direkt anslutning till riksdagens beslut påbörjades ett arbete för att tillgodose tillkännagivandet, och tilläggsdirektiv beslutades den 25 juni 2020. Till skillnad från vad riksdagen har tillkännagett bedömer regeringen inte att det är lämpligt att tidigarelägga redovisningen av den första delen av uppdraget från den 1 februari 2021 till den 31 december 2020, eftersom en alltför kort utredningstid kan riskera att leda till mindre genomarbetade förslag. I övrigt får tillkännagivandet anses tillgodosett.

Regeringen bedömer att följande tillkännagivanden är slutbehandlade: om att införa direktåtkomst för Migrationsverket och om ett uppdrag till Migrationsverket som syftar till ett förstärkt arbete mot missbruk av reglerna för arbetskraftsinvandring (bet. 2016/17:SfU17 punkt 5, rskr. 2016/17:236), om att förkorta handläggningstiderna för arbetstillstånd och utöka den digitala hanteringen och om ett uppdrag till Migrationsverket om ett förstärkt arbete mot missbruk (bet. 2017/18:SfU17 punkterna 8 och 11, rskr. 2017/18:208) och om att ge utredningen om arbetskraftsinvandring nya direktiv (bet. 2019/20:SfU25 punkt 1, rskr. 2019/20:198).

Regeringen bedömer att övriga två tillkännagivanden inte är slutbehandlade: om ytterligare åtgärder för att utveckla regelverket och tillämpningen av regelverket för arbetskraftsinvandringen samt om lagförslag som stärker proportionaliteten och säkerställer att en arbetskraftsinvandrare inte ska utvisas på grund av att arbetsgivaren utan uppsåt begått mindre eller obetydliga fel i fråga om villkoren för arbetstillstånd, även om felet upptäcks efter det att tillståndstiden löpt ut eller om Migrationsverket uppmärksammat det (bet. 2016/17:SfU22 punkt 1, rskr. 2016/17:318 och bet. 2017/18: SfU7 punkt 2, rskr. 2017/18:41).

Utskottets bedömning

Utskottet konstaterar att det sedan flera år pågår en dialog mellan riksdagen och regeringen om utvecklingen av den ekonomiska styrningen. Utskottet anser att det är angeläget att utvecklingsarbetet kring den ekonomiska styrningen fortsätter.

Vidare konstaterar utskottet att resultatredovisningen är ett viktigt underlag för utskottets beredning av budgetpropositionen. Regeringens redovisning och bedömning av de resultat som har uppnåtts ska ha en klar och tydlig struktur, eftersom detta bidrar till en ökad förståelse för hur statliga anslagsmedel används och vilka resultat de får i förhållande till de mål som riksdagen har

beslutat om. Det ska således vara möjligt att följa kopplingen mellan mål, genomförda insatser, resultat och regeringens budgetförslag.

Regeringens redovisning av resultaten inom utgiftsområde 8 har en tydlig och logisk utformning. Redovisningen illustreras med en väl avvägd mängd tabeller och diagram som visar tidsserier, vilket möjliggör en analys över tid. På ett mera generellt plan noterar utskottet att budgetpropositionens layout har ändrats från text i två spalter till text i en spalt, vilket gör propositionen mer lättläst än tidigare.

Utskottet anser att regeringens ändrade resultatindikatorer förbättrar bedömningen av måluppfyllelsen. Regeringens bedömning av måluppfyllelsen framgår vidare på ett tydligt sätt.

Av redovisningen framgår att det sammantaget avgjordes drygt 2 400 färre asylärenden 2019 jämfört med 2018. Antalet avgjorda förstagångsärenden minskade med knappt 10 900, medan antalet avgjorda förlägningsärenden, som är mindre tids- och utredningskrävande, ökade med drygt 8 500. Vid utgången av 2019 hade handläggningstiderna för asylärenden förkortats, men låg fortfarande längst från författningsstyrda tider när det gäller förstagångsärenden.

Regeringen anger att vistelsetiderna för sökande som beviljades asyl ökade men att kurvan under året inte har stigit lika brant som tidigare samt att vistelsetiderna för sökande vars ansökan avslogs minskade.

För anknytnings- och arbetsmarknadsärenden har handläggningstiderna minskat, och andelen avgjorda ärenden inom författningsstyrd tid ökat något. Trots det avgjordes enbart ca 60 procent av anknytningsärendena inom författningsstyrd tid.

Regeringen anger vidare att migrationsdomstolarna under året har avarbetat äldre ärenden vilket har lett till längre handläggningstider, även kallade omloppstider, under 2019, men samtidigt skapat bättre förutsättningar för kortare handläggningstider och ökad måluppfyllelse framöver.

Utskottet delar regeringens uppfattning att det övergripande målet för migrationspolitiken delvis har uppnåtts. Utvecklingen med färre avgjorda asylärenden, längre vistelsetider för asylsökande som beviljas asyl och längre omloppstider väcker dock viss oro. Regeringen har emellertid angett att den förväntar sig att Migrationsverket når författningsstyrda handläggningstider inom samtliga ärendeslag till utgången av 2023 samt att domstolarna nu har bättre förutsättningar för kortare handläggningstider och ökad måluppfyllelse. Utskottet utgår från att regeringen följer utvecklingen och vidtar åtgärder om utvecklingen inte vänder.

När det gäller de redovisade tillkännagivandena noterar utskottet att regeringen gör bedömningen att det inte nu finns något behov av att införa direktåtkomst för Migrationsverket, att ge Migrationsverket ett uppdrag om arbetet mot missbruk av reglerna för arbetskraftsinvandring eller ett uppdrag för att förkorta handläggningstiderna och utöka den digitala hanteringen. I fråga om tillkännagivandet om tilläggsdirektiv till Utredningen om åtgärder för att attrahera internationell kompetens och motverka utnyttjande av

arbetskraftsinvandrare anger regeringen att ett tilläggsdirektiv beslutades den 25 juni 2020 men att regeringen till skillnad från vad riksdagen har tillkännagett bedömer att det inte är lämpligt att tidigarelägga redovisningen av den första delen av uppdraget från den 1 februari 2021 till den 31 december 2020, eftersom en alltför kort utredningstid kan riskera att leda till mindre genomarbetade förslag. Regeringen anger att dessa tillkännagivanden därmed är slutbehandlade.

Regeringen bedömer att övriga tillkännagivanden inte är slutbehandlade: om ytterligare åtgärder för att utveckla regelverket och tillämpningen av regelverket för arbetskraftsinvandringen samt om lagförslag som stärker proportionaliteten och säkerställer att en arbetskraftsinvandrare inte ska utvisas på grund av att arbetsgivaren utan uppsåt begått mindre eller obetydliga fel.

Utskottet har inga invändningar mot regeringens bedömningar. Utskottet vill emellertid peka på att riksdagen har gjort ett tillkännagivande till regeringen om behovet av en analys av hur direktåtkomst för Migrationsverket förhåller sig till dataskyddsförordningen. Utskottet anförde att en lagreglerad direktåtkomst hos Skatteverket, Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten alltfjämt kan vara ett verktyg som Migrationsverket skulle kunna använda för att effektivisera handläggning och kontroll av ärenden om uppehållstillstånd för arbete m.m. och för att motverka missbruk (bet. 2020/21:SfU8, rskr. 2020/21:49).

Statens budget inom utgiftsområde 8

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen för 2021 inom utgiftsområde 8 Migration enligt regeringens förslag och lämnar det bemyndigande som regeringen har begärt. Motionärernas alternativa förslag till statens budget för 2021 inom utgiftsområde 8 avslås.

Jämför reservationen (SD) och särskilt yttrande 1 (M), 2 (V) och 3 (KD).

Propositionen

Anslaget 1:1 Migrationsverket

Regeringen föreslår att anslaget 1:1 Migrationsverket bestäms till 4 420 863 000 kronor. Anslaget får användas för Migrationsverkets förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för förvarslokaler samt resor som möjliggör asylsökandes deltagande i tidiga insatser.

Regeringen bedömer att verksamheten vid Migrationsverket bör bli mer effektiv och att stödverksamhetens storlek behöver minska. Regeringen föreslår därför att anslaget minskas med 25 miljoner kronor. Regeringen föreslår vidare att 8,5 miljoner kronor tillförs anslaget för att den befintliga informationen om bl.a. asylsökandes rättigheter och skyldigheter som

Migrationsverket erbjuder asylsökande ska kunna byggs ut till en obligatorisk och mer omfattande samhällsintroduktion. Vidare förslår regeringen att anslaget ökas med 5 miljoner kronor för att förstärka förutsättningarna för att effektivt kunna motverka felaktiga utbetalningar och bidragsbrott – bl.a. för ökat fokus på kontroll, uppföljning och återrapportering av felaktiga utbetalningar i enlighet med förslag i betänkandet Samlade åtgärder för korrekta utbetalningar från välfärdsystemen (SOU 2019:59). För att finansiera förvaltningsgemensam digital infrastruktur föreslås att anslaget minskas med 2 miljoner kronor. Anslaget 2:7 Digital förvaltning inom utgiftsområde 22 Kommunikation ökas med motsvarande belopp. Dessutom förslår regeringen att anslaget minskas med 1 miljon kronor samtidigt som anslaget 5:1 Länsstyrelserna inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse ökas, för utveckling och förvaltning av webbplatsen Informationsverige.se. Anslaget minskas med 16,3 miljoner kronor till följd av en generell besparing.

Anslaget 1:2 Ersättningar och bostadskostnader

Regeringen förslår att anslaget 1:2 Ersättningar och bostadskostnader bestäms till 2 879 869 000 kronor. Anslaget får användas till utgifter för stöd till asylsökande och övriga kategorier som omfattas av lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl., statsbidrag till kommuner och regioner samt boende för asylsökande.

Anslaget 1:3 Migrationspolitiska åtgärder

Regeringen föreslår att anslaget 1:3 Migrationspolitiska åtgärder bestäms till 127 915 000 kronor. Anslaget får användas för utgifter för

- migrationspolitiska projekt och analyser
- statsbidrag till internationella organisationer inom migrationsområdet
- statsbidrag till Svenska Röda Korset för efterforskning och familjeåterförening under fredstid
- förberedelser för återvandring eller tillfälligt återvändande för deltagande i återuppbyggnad och utveckling av ursprungslandet
- återvandringssprojekt och bidrag i samband återvandring
- anhörigresor.

Regeringen anger att för att medlemsavgifter och kärnstöd till internationella organisationer ska kunna betalas ut i enlighet med de ekonomiska åtaganden som Sverige har förbundit sig till bör 40 miljoner kronor tillföras anslaget. Detta finansieras delvis genom att anslaget 1:6 Offentligt biträde i utlänningsärenden minskas med 23 miljoner kronor.

Anslaget 1:4 Domstolsprövning i utlänningsmål

Regeringen föreslår att anslaget 1:4 Domstolsprövning i utlänningsmål bestäms till 771 136 000 kronor. Anslaget får användas för

- migrationsdomstolarnas och Migrationsöverdomstolens förvaltningsutgifter för prövning av utlännings- och medborgarskapsmål
- utgifter för Högsta förvaltningsdomstolens handläggning av resningsansökningar av utlännings- och medborgarskapsmål
- Domstolsverkets förvaltningsutgifter för de aktuella domstolarnas verksamhet med utlännings- och medborgarskapsmål.

För att säkerställa att migrationsdomstolarna har en tillräcklig kapacitet att avgöra fler asylmål bör enligt regeringen 172 miljoner kronor tillföras anslaget.

Anslaget 1:5 Rättsliga biträden m.m. vid domstolsprövning i utlänningsmål

Regeringen föreslår att anslaget 1:5 Rättsliga biträden m.m. vid domstolsprövning i utlänningsmål bestäms till 226 800 000 kronor. Anslaget får användas för

- migrationsdomstolarnas och Migrationsöverdomstolens direkta utgifter för nämndemän, sakkunniga och vittnen i utlännings- och medborgarskapsmål,
- utgifter för ersättning till offentligt biträde och tredje man enligt 4 § lagen (1996:1620) om offentligt biträde i mål enligt utlänningslagen (2005:716)
- utgifter för ersättning till tolkar enligt 52 § förvaltningsprocesslagen (1971:291) och ersättning till part och parts ställföreträdare enligt 15 § förvaltningsprocesslagen i mål enligt utlänningslagen och lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap. I kostnaderna för tolkar får även kostnader för tolkförmedlings administrativa utgifter ingå.

Anslaget 1:6 Offentligt biträde i utlänningsärenden

Regeringen föreslår att anslaget 1:6 Offentligt biträde i utlänningsärenden bestäms till 362 150 000 kronor. Anslaget får användas för utgifter för offentligt biträde och tolk i ärenden enligt utlänningslagen eller enligt lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll.

Anslaget 1:7 Utresor för avvisade och utvisade

Regeringen föreslår att anslaget 1:7 Utresor för avvisade och utvisade bestäms till 324 202 000 kronor. Anslaget får användas för utgifter för resor ut ur landet och andra åtgärder för utlänningsmål som avvisats eller utvisats med stöd av utlänningslagen eller lagen om särskild utlänningskontroll. Anslaget får vidare användas för kostnader för resor ut ur Sverige för de asylsökande som återkallat sin ansökan samt för kostnader för Migrationsverkets personal vid övervakning av tvångsvisa resor.

Anslaget 1:8 Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar

Regeringen föreslår att anslaget 1:8 Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar bestäms till 155 450 000 kronor. Anslaget får användas för utgifter för projekt som beviljas medel inom ramen för den Europeiska flyktingfonden III, Europeiska återvändandefonden och Asyl-, migrations- och integrationsfonden, motsvarande EU:s finansiering av dessa program. Vidare får anslaget användas för statlig medfinansiering av projekt inom dessa fonders områden och administration av fonderna.

Bemyndigande

I propositionen föreslås vidare att regeringen bemyndigas att under 2021 för anslaget 1:8 Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 920 000 000 kronor under perioden 2022–2027.

Regeringen anger att förordningen för inrättandet av en ny asyl-, migrations- och integrationsfond för perioden 2021–2027 är under förhandling och väntas träda i kraft under 2021. I förslaget för nästa programperiod (2021–2027) kommer den totala budgeten för fonden att öka avsevärt jämfört med nuvarande fond (Asyl-, migrations- och integrationsfonden, förkortad AMIF). För nästa programperiod kommer således Sverige att tilldelas en större budget. Sverige bör i så stor utsträckning som möjligt kunna utnyttja de fondmedel som tilldelas.

Motionerna

Moderaterna

Maria Malmer Stenergård m.fl. (M) begär i kommittémotion 2020/21:3520 yrkande 1 att riksdagen anvisar 555 000 000 kronor mindre än regeringen till utgiftsområdet. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om besparingar till följd av ett minskat antal asylsökande, ett minskat antal anknytningsärenden och ett minskat antal anhöriga som kommer till Sverige. I yrkande 3 begär motionärerna ett tillkännagivande om fler förvarsplatser. Motionärerna föreslår att anslaget 1:1 Migrationsverket minskas med 110 miljoner kronor, vilket möjliggörs genom minskade kostnader på grund av en stramare migrationspolitik. Motionärerna föreslår samtidigt att anslaget tillförs 200 miljoner kronor till förvarsverksamhet och andra tvångsåtgärder. Motionärerna anger att bristen på förvarsplatser leder till minskade möjligheter till kontroll och till att människor avviker. När det gäller anslaget 1:2 Ersättningar och bostadskostnader anser motionärerna att besparingar om 670 miljoner kronor kan göras, bl.a. till följd av färre asylsökande och ett stramare regelverk. Vidare föreslår motionärerna att anslaget 1:7 Utresor för avvisade och utvisade tillförs 25 miljoner kronor för att fler personer som har fått ett

avlägsnandebeslut ska lämna Sverige. I dag är det hälften av alla med avlägsnandebeslut som lämnar landet.

Även i kommittémotion 2020/21:3642 yrkande 12 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) föreslås att antalet förvarsplatser ska bli fler och att en förvarsanläggning bör inrättas i norra Sverige. Motionärerna anger att det råder brist på förvarsplatser och att den förvarsanläggning som är belägen längst norrut i Sverige ligger i Gävle. Brist på förvarsplatser ska inte få till följd att personer som borde tas i förvar inte gör det eller att förvarstagna personer släpps för att lämna plats för andra, mer prioriterade ärenden.

Sverigedemokraterna

Jonas Andersson i Skellefteå m.fl. (SD) begär i kommittémotion 2020/21:3110 att riksdagen anvisar 777 000 000 kronor mindre än regeringen till utgiftsområdet. Motionärerna föreslår en minskning av anslaget 1:1 Migrationsverket med 398 miljoner kronor. Detta är möjligt genom en politik som gör att färre personer kommer till Sverige, vilket leder till minskade kostnader om 608 miljoner kronor. Motionärerna föreslår att anslaget tillförs 210 miljoner kronor för fler förvarsplatser, som ett led i arbetet med att omöjliggöra för personer att vistas illegalt i landet. Även anslaget 1:2 Ersättningar och bostadskostnader kan minskas genom att Sverigedemokraternas förslag på migrationsområdet minskar antalet inskrivna i Migrationsverkets mottagningssystem samt genom ökad effektivitet och sparsamhet i systemen med billigare lösningar, ökade krav på självförsörjning och vissa begränsningar i välfärdsutbudet till asylsökande. Motionärerna föreslår vidare att anslaget 1:3 Migrationspolitiska åtgärder dras in i sin helhet samt att resurserna och ändamålet omfördelas till anslaget 1:1 och till ett nytt anslag för återvandring. Migrationsverket ges ett tydligt uppdrag att arbeta mer aktivt med återvändandeverksamhet. Till anslaget 1:4 Domstolsprövning i utlänningsmål anvisas 29 miljoner kronor mer än vad regeringen föreslår för att garantera att domstolarna får förutsättningar för att arbeta av de mål de har. Motionärerna anser att det ska anvisas 300 miljoner kronor mer än vad regeringen föreslår till anslaget 1:7 Utresor för avvisade och utvisade, eftersom betydligt fler bedöms lämna landet än tidigare. Detta är bl.a. en följd av en politik som leder till fler definitiva avslagsbeslut och som fokuserar på att minska möjligheterna att leva utan tillstånd i landet. Motionärerna föreslår ett nytt anslag, Återvandring. Medlen ska användas till att underlätta en trygg och säker återvandring för dem som önskar detta när läget i hemlandet har stabiliserats. Därmed övertas och utvecklas delar av den verksamhet som i dag ryms inom anslaget 1:3 Migrationspolitiska åtgärder. Anslaget finansieras med medel från utgiftsområde 7 Internationellt bistånd.

Även i partimotion 2020/21:1620 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 5 finns förslag om ett förbättrat arbete med återvandring. Enligt motionärerna bör den som en gång motvilligt lämnat sitt hemland och som alltjämt har en önskan om att återvända ges goda möjligheter till detta när omständigheterna

ändras så att återvandring blir möjlig. Myndigheterna bör få ett tydligt uppdrag att arbeta mer specifikt med återvandringssatsningar genom utbyggda system för återvandringsstöd och utvecklade former av riktade bistånd.

I kommittémotion 2020/21:1619 av Jonas Andersson i Skellefteå m.fl. (SD) yrkandena 27 och 30 finns förslag om fler försvarsplatser och om att underlätta återvandring.

Förslag om att kraftigt öka antalet försvarsplatser finns också i kommittémotion 2020/21:2552 av Jonas Andersson i Skellefteå m.fl. (SD) yrkande 24.

Vänsterpartiet

Jonas Sjöstedt m.fl. (V) begär i partimotion 2020/21:2966 yrkande 1 att riksdagen anvisar 553 000 000 kronor mindre till utgiftsområdet än vad regeringen gör. Motionärerna anvisar 60 miljoner kronor mer än regeringen till anslaget 1:1 Migrationsverket för att täcka ökade kostnader för handläggning med anledning av den amnesti för ensamkommande barn och unga som föreslås. Amnestin gör att anslaget 1:2 Ersättningar och bostadskostnader kan minskas med 1 miljard kronor, eftersom amnestin innebär att en del personer som i dag väntar på beslut får sin ansökan beviljad och flyttas från asylmottagande till kommunmottagande. Kostnaden för gruppen flyttas till anslaget 1:2 Kommunersättningar vid flyktmottagande under utgiftsområde 13. Anslaget 1:2 under utgiftsområde 8 tillförs medel för att finansiera ett förslag om höjd dagersättning för asylsökande. Motionärerna anger att dagersättningen inte har höjts sedan 1994 och vill att dagersättningen höjs så att den betalas ut enligt nivån på riksnormen för försörjningsstödet. Till följd av förslaget om en amnesti för ensamkommande kan anslaget 1:4 Domstolsprövning i utlänningsmål minskas med 30 miljoner kronor, anslaget 1:5 Rättsliga biträden m.m. vid domstolsprövning i utlänningsmål minskas med 20 miljoner kronor och anslaget 1:6 Offentligt biträde i utlänningsärenden minskas med 10 miljoner kronor. I yrkande 2 anges att dagersättningen för asylsökande bör höjas i enlighet med riksnormen.

Förslag om en amnesti finns även i kommittémotion 2020/21:306 av Christina Høj Larsen m.fl. (V) yrkande 8. Motionärerna föreslår att ensamkommande barn och unga som varit i Sverige i över ett år ska beviljas permanenta uppehållstillstånd. Lagen om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige har tillsammans med andra ändringar av migrationspolitiken lett till ett ökat antal papperslösa och till större utsatthet och osäkerhet. En stor del av de ensamkommande har stadgat sig här, och till följd av coronapandemin har utsikterna för att få de jobb som krävs för permanent uppehållstillstånd försämrats avsevärt.

Kristdemokraterna

Hans Eklind m.fl. (KD) begär i kommittémotion 2020/21:3663 yrkande 1 att riksdagen anvisar 183 000 000 kronor mer till utgiftsområdet än vad regeringen föreslår. Motionärerna anvisar 145 miljoner kronor mer till anslaget 1:1

Migrationsverket. Det framgår av yrkande 31 att 135 miljoner kronor anvisas för att öka antalet förvaringsplatser, vilket enligt motionärerna är centralt för arbetet med att verkställa avvisnings- och utvisningsbeslut. De förvaringsplatser som finns i dag täcker inte de behov som Migrationsverket och polisen anger att de har. Av yrkande 32 framgår att 10 miljoner kronor avser elektronisk övervakning genom fotboja, som är ett komplement till förvarstagande. Elektronisk övervakning får enligt motionärerna funktionen av ett slags kommunarrest för den som ska avvisas eller utvisas, samtidigt som han eller hon kan förbereda sin hemresa. Anslaget 1:4 Domstolsprövning i utlänningsmål föreslås höjas med 28 miljoner kronor. Medlen anslås för att stärka migrationsdomstolarnas möjlighet att minska mängden utlänningsmål på ett rättssäkert och effektivt sätt (yrkandena 6 och 23). Motionärerna föreslår vidare ett nytt anslag, Inspektion för migrationsfrågor, och att 10 miljoner kronor ska anvisas till anslaget. Härigenom kan migrationsprocessen göras mer rättssäker (yrkande 22). Motionärerna anger att den nuvarande ordningen där myndigheterna själva följer upp sitt arbete inte är tillräcklig. Inspektionens fokus bör ligga på att säkerställa en korrekt och enhetlig tillämpning av lagstiftningen, och att samarbetet mellan ansvariga myndigheter fungerar och ger förutsättningar för att upprätthålla rättssäkerheten.

Utskottets ställningstagande

Under de senaste tre åren har antalet asylsökande i Sverige legat på en relativt stabil nivå. År 2017 var antalet ca 25 700, under 2018 ca 21 500 och under 2019 ca 22 000. Under 2020 har antalet asylsökande sjunkit, av allt att döma på grund av coronapandemin. Cirka 11 200 personer har ansökt om asyl i Sverige t.o.m. oktober.

Det kan dock konstateras att antalet flyktingar och migranter i världen under senare år har varit stort. Under 2015 sökte ca 163 000 personer asyl i Sverige, vilket var det största antalet hittills under ett och samma år. För att kunna hantera situationen slöt den dåvarande regeringen och fyra oppositionspartier i oktober 2015 en överenskommelse om åtgärder för att säkra förmågan i det svenska mottagandet av asylsökande och stärka etableringen av nyanlända. I november 2015 presenterade regeringen ytterligare åtgärder för att begränsa möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige. Åtgärderna resulterade i lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige (tillfälliga lagen), som gäller t.o.m. den 19 juli 2021.

I ett flertal motioner anges att anslagen kan ökas eller minskas eftersom reglerna om uppehållstillstånd bör ändras eller att migrationen på andra sätt ska styras genom större förändringar av regelverket. Utskottet kan konstatera att regeringen i juni 2019 beslutade att ge en parlamentariskt sammansatt kommitté i uppdrag att utreda den framtida svenska migrationspolitiken (dir. 2019:32). Kommittén lämnade den 15 september 2020 sitt slutbetänkande En långsiktigt hållbar migrationspolitik (SOU 2020:54) och remissbehandlingen

av betänkandet har just avslutats. Utskottet anser mot denna bakgrund att några tillkännagivanden om förslag till större ändringar av regelverken inte bör göras.

När det gäller förvar inför verkställighet av avvisnings- och utvisningsbeslut samt återvändande vill utskottet framhålla att det är viktigt att asylprocessen har en tydlig avslutning för att asylsystemet ska fungera väl. Ett väl fungerande återvändande är en av förutsättningarna för att Sveriges asylsystem ska vara långsiktigt hållbart. Om ett beslut om avvisning eller utvisning kan verkställas ska det verkställas så snart som möjligt, och ett verktyg för att kunna verkställa besluten är möjligheten till förvarstagande. Regeringen anger i propositionen att antalet förvarsplatser ökade med 111 under 2019 genom att en ny förvarsanläggning öppnades samt genom förtätning på de befintliga anläggningarna. Vid utgången av 2019 uppgick antalet platser till 528, vilket är drygt en 100-procentig ökning sedan utbyggnaden av förvarsverksamheten påbörjades. I regleringsbrevet för Migrationsverket för 2020 har regeringen angett att antalet förvarsplatser ska uppgå till minst 520.

Personer som har fått ett lagakraftvunnet avvisnings- eller utvisningsbeslut ska återvända så snart som möjligt, om det inte finns något verkställighetshinder. Utskottet kan konstatera att merparten av dem som återvänder gör det självmant. Utskottet delar regeringens bedömning att det också är på självmant återvändande tyngdpunkten bör ligga framöver. Regeringen har gett Statskontoret i uppdrag att analysera och föreslå åtgärder för att effektivisera återvändandeverksamheten (dnr Ju2020/01867/SIM). Regeringens uppdrag har sin grund i en rapport från Riksrevisionen (RiR 2020:7). I rapporten framkommer bl.a. att bristande effektivitet i återvändandeverksamheten har ett nära samband med det faktum att ansvaret är fördelat mellan tre myndigheter. I regeringens uppdrag till Statskontoret ingår inte att se över ansvarsfördelningen i grunden eller att överväga en större organisationsförändring. I ett tillkännagivande till regeringen har riksdagen angett att det är nödvändigt med en mer grundlig utredning i vilken ingår att se över myndigheternas uppdrag och ansvarsfördelning samt överväga en förändring av myndighetsorganisationen på området (bet. 2020/21:SfU6, rskr. 2020/21:46). Utskottet förutsätter att regeringen agerar i enlighet med detta.

När det gäller handläggningstider och ärendebalanser vid migrationsdomstolarna framgår det av propositionen att migrationsdomstolarna under året har avarbetat äldre ärenden, vilket lett till längre handläggningstider (omloppstider) under 2019, men samtidigt skapat bättre förutsättningar för kortare handläggningstider och ökad måluppfyllelse framöver. Balanserna av asylmål är fortfarande omfattande och medför långa handläggningstider. Utskottet anser att det är viktigt att handläggningstiden hålls så kort som möjligt, för att inte försvåra en skyndsamt etablering i det svenska samhället för individen och försämrade myndigheternas förutsättningar för en effektiv återvändandeprocess. Utskottet konstaterar att det den 1 januari 2017 infördes utökade möjligheter för migrationsdomstolarna att överlämna mål för att förbättra domstolarnas förutsättningar att hålla handläggningstiderna på en

rimlig nivå även när antalet mål ökar kraftigt. Det rörde sig om en tillfällig lösning under tre år men som förlängts till utgången av 2020. Utskottet konstaterar även att regeringen föreslår att 172 miljoner kronor tillförs för att domstolarna ska kunna bedriva den verksamhet som krävs för att minska balanserna och förkorta handläggningstiderna.

Utskottet tillstyrker budgetpropositionens förslag till anslagsfördelning för 2021 och bemyndigande inom utgiftsområde 8 och avstyrker motioner med en annan anslagsfördelning. Utskottet tillstyrker därmed proposition 2020/21:1 punkterna 1 och 2 och avstyrker motionerna 2020/21:3520 (M) yrkandena 1–3, 2020/21:3642 (M) yrkande 12, 2020/21:1620 (SD) yrkande 5, 2020/21:1619 (SD) yrkandena 27 och 30, 2020/21:2552 (SD) yrkande 24, 2020/21:3110 (SD), 2020/21:2966 (V) yrkandena 1 och 2, 2020/21:306 (V) yrkande 8 samt 2020/21:3663 (KD) yrkandena 1, 6, 22, 23, 31 och 32.

Reservation

Statens budget inom utgiftsområde 8 (SD)

av Julia Kronlid (SD), Jonas Andersson i Skellefteå (SD) och Jennie Åfeldt (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut borde ha följande lydelse:

a) Anslagen för 2021

Riksdagen anvisar anslagen för 2021 inom utgiftsområde 8 enligt Sverigedemokraternas förslag i bilaga 4.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:1619 av Jonas Andersson i Skellefteå m.fl. (SD) yrkandena 27 och 30,

2020/21:1620 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 5,

2020/21:2552 av Jonas Andersson i Skellefteå m.fl. (SD) yrkande 24 och

2020/21:3110 av Jonas Andersson i Skellefteå m.fl. (SD) samt

avslår proposition 2020/21:1 utgiftsområde 8 punkt 1 och motionerna

2020/21:306 av Christina Høj Larsen m.fl. (V) yrkande 8,

2020/21:2966 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 1 och 2,

2020/21:3520 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkandena 1–3,

2020/21:3642 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 12 och

2020/21:3663 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkandena 1, 6, 22, 23, 31 och 32.

b) Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

=utskottet

Ställningstagande

Svensk migrationspolitik har länge präglats av brist på ansvarstagande och långsiktighet. Politiska beslut har fattats utan ordentliga konsekvensanalyser. Migrationsverkets bedömningar har präglats av otydlighet, godtycke och svag kontroll, inte sällan kopplat till brister i den politiska styrningen. Detta har lett till en ohållbar situation. Under 2010-talet har antalet asylsökande ökat dramatiskt. Kulmen nåddes 2015 och föranledde tillfälliga lagen, som dock har haft liten påverkan i praktiken. Anhöriginvandringen har fortsatt att utgöra nästan hälften av all invandring till Sverige, till stor del utan att krav ställts på försörjning. Bristerna i systemen har vidare öppnat för oseriösa migranter och arbetsgivare. Migrationspolitiken ska vara väl fungerande och ansvarstagande. Sverige bör verka för en human flyktingpolitik som prioriterar de svagaste i närområdena där skyddsbehoven är störst, och asylprocessen bör förläggas till särskilda transitcenter. EU-rättens möjligheter till ökade kontroller och påskyndade asyloffaranden bör användas samtidigt som balanserna i

asylsystemet måste betas av snabbt. En särskild satsning bör också göras på återvändande, så att de som lämnat hemlandet motvilligt ges möjlighet att återvända när de kan. Inom anhöriginvandringen måste försörjningskraven skärpas.

En politik som gör att färre personer kommer till Sverige leder till minskade utgifter inom anslaget 1:1 Migrationsverket. Anslaget bör samtidigt tillföras 210 miljoner kronor för fler förvarsplatser. Sammantaget kan anslaget minskas med 398 miljoner kronor. Anslaget 1:2 Ersättningar och bostadskostnader kan minskas med 1 380 miljoner kronor genom att förslagen på migrationsområdet minskar antalet inskrivna i mottagningssystemet och genom ökad effektivitet och sparsamhet. Anslaget 1:3 Migrationspolitiska åtgärder kan dras in i sin helhet och resurserna och ändamålet omfördelas till anslaget 1:1 och ett nytt anslag för återvandring. Anslaget 1:4 Domstolsprövning i utlänningsmål bör anvisas 29 miljoner kronor mer än vad regeringen föreslår för att ge domstolarna förutsättningar för att avgöra de mål de har. Anslaget 1:7 Utresor för avvisade och utvisade bör anvisas 300 miljoner kronor mer än vad regeringen föreslår, eftersom fler kommer att lämna landet än tidigare bl.a. på grund av en politik som leder till fler definitiva avslagsbeslut. Vi föreslår ett nytt anslag, Återvandring, som tillförs 800 miljoner kronor. Tanken med anslaget är att underlätta trygg och säker återvandring för dem som önskar när situationen i hemlandet har stabiliserats. Myndigheterna bör få ett tydligt uppdrag att arbeta mer specifikt med återvandringssatser. Delar av den verksamhet som i dag ryms inom anslaget 1:3 Migrationspolitiska åtgärder övertas och utvecklas därmed. Anslaget finansieras med medel från utgiftsområde 7 Internationellt bistånd.

Sammantaget innebär vårt förslag att vi anvisar 776 915 000 kronor mindre än regeringen till utgiftsområde 8 för 2021.

Särskilda yttranden

1. Statens budget inom utgiftsområde 8 (M)

Maria Malmer Stenergard (M), Katarina Brännström (M), Elisabeth Björnsdotter Rahm (M) och Arin Karapet (M) anför:

Sverige har – förutom pandemin – att hantera en hög arbetslöshet och en grov kriminalitet. Detta är Sveriges stora problem. I Moderaternas budgetmotion fokuserar vi därför på att se till att Sverige ska ha beredskap för att pandemin kan förvärras, på att knäcka arbetslösheten och att bekämpa kriminaliteten.

För att ta höjd för ett läge där coronakrisen förvärras innehåller Moderaternas budget en krisbuffert. Den kan användas för att dels stärka hälso- och sjukvården, dels stötta ekonomin för att pressa tillbaka arbetslösheten när smittspridningen nu återigen tar fart.

För att knäcka arbetslösheten ser vi till att återupprätta arbetslinjen genom att strama åt de svenska bidragssystemen, införa ett bidragstak, se till att nyanlända gradvis ska kvalificera sig till de svenska bidragssystemen samt växla ineffektiva skatteavdrag mot bredare skattesänkningar på arbete och investeringar. Valfärden tillförs mer resurser samtidigt som de villkoras med ett skattehöjarstopp för att inte framtida skattehöjningar ska hota en ekonomisk återhämtning. Den klyfta i beskattning mellan löntagare och pensionärer som regeringen inför tas bort.

För att bekämpa kriminaliteten föreslår vi en mönsterbrytande kriminalpolitik för att krossa gängen och återupprätta tryggheten. Det handlar om bl.a. dubbla straff för gängkriminella, visitationszoner och att göra det straffbart att vara med i kriminella gäng. Det handlar också om att exempelvis hela rättsväsendet tillförs resurser och att göra polisyrket mer attraktivt.

Genom att fokusera på att lösa Sveriges stora problem kan vi se till att Sverige blir ett land där arbetslösheten pressas tillbaka, fler är trygga och att resurserna till valfärden kan växa.

Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en annan inriktning än den vi önskar avstår vi från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 8.

Moderaternas budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat. Moderaternas samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2020/21:3422. Motionen behandlas i betänkande 2020/21:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 5 i det betänkandet. I den motionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 8. Förslaget till statens budget för 2021 inom utgiftsområde 8 läggs fram i kommittémotion 2020/21:3520.

Moderaternas budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 8 innebär följande.

Besparingar kan göras på området genom minskade kostnader på grund av en stramare migrationspolitik, som bl.a. leder till att färre asylsökande och anhöriga kommer till Sverige. Medel bör tillföras för förvarsverksamhet och andra tvångsåtgärder, eftersom bristen på förvarsplatser leder till minskade möjligheter till kontroll och till att personer som borde tas i förvar inte gör det eller att förvarstagna personer släpps för att lämna plats för andra, mer prioriterade ärenden, vilket förekommer nu. Förvarsplatserna bör bli fler, och en ny förvarsanläggning bör inrättas i norra Sverige. Medel bör vidare skjutas till för att fler personer som har fått ett avlägsnandebeslut ska lämna Sverige. I dag är det hälften av alla med avlägsnandebeslut som lämnar landet.

Sammantaget anvisar vi 155 000 000 kronor mindre än regeringen till utgiftsområde 8 för 2021.

2. Statens budget inom utgiftsområde 8 (V)

Christina Höj Larsen (V) anför:

I Vänsterpartiets budgetmotion, Vägen ut ur krisen – en plan för jämlikhet och grön omställning, presenterar vi omfattande satsningar på välfärden och ett reformerat skattesystem i syfte att öka jämlikheten genom omfördelning och skapa förutsättningar för att lyckas med den gröna omställningen. När var och en gör saker för sig, utan hänsyn till att våra liv är sammanbundna i ett samhälle, drar de rika ifrån, välfärden kollapsar och klimatet havererar. Men när vi gör saker tillsammans blir det bättre för oss alla, då kan vi stärka välfärden, öka friheten för de allra flesta, skapa rättvisa och jämlikhet samt lyckas med den nödvändiga omställningen.

I förra årets budgetproposition valde regeringen att lägga miljardbelopp på att skattesubventionera hushållsnära tjänster, köksrenoveringar och sänkt inkomstskatt för höginkomsttagare, i stället för att satsa på att säkra välfärdens långsiktiga finansiering eller stärka produktivitetstillväxten i den svenska ekonomin. I årets budgetproposition tar regeringen dessvärre den här politiken till en ny nivå. När regeringen prioriterar de rika framför att ta tag i de växande klyftorna så väljer Vänsterpartiet en annan väg.

Vänsterpartiet vill ha ett jämlikt, hållbart och rättvist samhälle. Vi satsar på att minska klyftorna och på att stärka den generella välfärden. Våra satsningar är centrala för ett jämlikare samhälle. Mycket av de pengar vi lägger går till välfärden i syfte att skapa bättre kvalitet, bättre arbetsvillkor, fler arbetstillfällen och inte minst – en välfärd som omfattar fler. Vänsterpartiets plan för ett jämlikt samhälle och en grön omställning sätter därmed de ekonomiskt mest utsatta, välfärden samt miljön och klimatet i fokus. Vi avsätter ca 70 miljarder kronor mer än regeringen på reformer som syftar till att bygga ett robust, hållbart och rättvist samhälle för alla. Vänsterpartiet har samma finansiella sparande som regeringen vilket innebär att de reformer vi tillskjuter är finansierade via ökade skatteinkomster som höginkomsttagare och personer med stora förmögenheter och kapitalinkomster får bära.

Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en annan inriktning än den vi önskar avstår jag från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 8. Vänsterpartiets förslag inom utgiftsområde 8 är en del av vårt budgetalternativ som är en helhet.

Vänsterpartiets samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2020/21:3170. Motionen behandlas i betänkande 2020/21:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 7 i det betänkandet. I den motionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 8. Förslaget till statens budget för 2021 inom utgiftsområde 8 läggs fram i partimotion 2020/21:2966. Vi vill se följande inriktning av politiken inom utgiftsområdet.

Ensamkommande barn och unga som har varit i Sverige i över ett år ska beviljas permanent uppehållstillstånd genom en amnesti. Tillfälliga lagen har tillsammans med andra ändringar av migrationspolitiken lett till ett ökat antal papperslösa och till större utsatthet och osäkerhet. De som omfattas av den s.k. gymnasielagen kom till Sverige som barn och har behandlats illa till följd av politiska beslut. En stor del av de ensamkommande har stadgat sig här. Till följd av coronapandemin har utsikterna för att få de jobb som krävs för permanent uppehållstillstånd enligt tillfälliga lagen försämrats avsevärt. Anslaget för ersättningar och bostadskostnader kan genom amnestin minskas och kostnaden för gruppen flyttas till anslaget 1:2 Kommunersättningar vid flyktmottagande under utgiftsområde 13. Dagersättningen för asylsökande har inte höjts sedan 1994. Ersättningen bör nu höjas så att den betalas ut enligt nivån på riksnormen för försörjningsstödet.

Sammantaget anvisar vi 553 000 000 kronor mindre än regeringen till utgiftsområde 8 för 2021.

3. Statens budget inom utgiftsområde 8 (KD)

Hans Eklind (KD) anför:

Kristdemokraterna vill skapa förutsättningar för ett samhälle med god ekonomisk tillväxt och ett företagsklimat som står sig starkt i den globala konkurrensen. En välfungerande ekonomisk politik ger oss resurser att satsa på välfärden, såsom en god vård och omsorg och en bra skola. Med genomtänkta reformer kring arbetsmarknaden och i skattepolitiken kan vi förbättra människors möjlighet att lämna arbetslöshet och utanförskap. Den ekonomiska politiken ska också stärka familjerna och det civila samhället, vilket är en grund för ett samhälle byggt på gemenskap där människor känner tillit till varandra.

Coronapandemin förde snabbt Sverige och omvärlden in i en synnerligen djup lågkonjunktur, som en konsekvens av de åtgärder som regeringar världen över behövt ta för att stoppa smittspridningen av covid-19. Även om vissa tecken på ljusning finns ett halvår senare, befinner vi oss fortsatt i kraftig lågkonjunktur och ett skört ekonomiskt läge. Situationen framåt är till stor del avhängig hur smittspridningen utvecklas världen över och restriktionerna med den.

I omvärlden ser vi också ökade risker när fattigdomen växer i pandemins spår. Den extrema fattigdomen ökar för första gången på tjugo år. 80 procent av dessa nya fattiga lever i medelinkomstländer, där viktiga delar av globala värdekedjor finns. Med sämre möjligheter för fattigare länder att bekämpa den ekonomiska krisen – när möjligheter att låna till stora ekonomiska stimulanser är små och biståndet riskerar att sina – uppstår stort mänskligt lidande och dessutom risk för spridningseffekter i världsekonomin.

I Sverige finns risk att arbetslösheten biter sig fast på höga nivåer under lång tid, vilket skulle ha negativa hälsoeffekter, medföra sociala problem och undergräva offentliga finanser och därmed välfärdens långsiktiga finansiering. De omfattande korttidspermitteringarna innebär ett dämpat behov av att nyanställa den närmaste tiden, då framför allt den outnyttjade personalreserven sätts när produktionen återhämtar sig. Det gör att situationen för de arbetslösa riskerar att bli värre, när persistenseffekter uppstår. Denna negativa utvecklingen på arbetsmarknaden kommer att kunna skapa svåra problem där de som haft svårt att få jobb redan i högkonjunktur, framför allt äldre, utrikes födda och de med lite eller ingen utbildning, hamnar i långvarig arbetslöshet i lågkonjunktur.

Samtidigt som vi ska hantera den stora och breda påverkan på vårt samhälle som coronapandemin medfört behöver vi klara att möta de stora samhällsproblem som fanns före pandemin och som i flera fall förvärrats av densamma. Det handlar framför allt om den arbetslöshet som riskerar att bita sig fast, den vårdskuld som lagts till redan långa vårdköer, de brister i äldreomsorgen som satts i blyxtbelysning och den djupt oroande brottsutvecklingen.

Att klara detta kräver ledarskap och förmåga att prioritera. Men regeringen och dess samarbetspartier sätter prestigen i att få genomföra sina respektive partimärkta favoritreformer framför Sveriges bästa. Även om det också finns bra delar i budgeten är det uppenbart att ingen tar ansvar för helheten – i stället läggs en historiskt stor budget med många illa beredda, ineffektiva och tidsmässigt felaktiga förslag.

Alla de som blivit av med jobbet, blivit utsatta för brott, väntat länge på nödvändig vård eller upplevt en otrygg äldreomsorg förtjänar bättre. I vår budgetmotion prioriterar vi därför annorlunda. Våra förslag till jobbreformer syftar till att arbetsgivare ska vilja anställa personer som i dag är arbetslösa i stället för att ge stöd till anställningar som redan finns.

Vi föreslår ett nationellt grepp för att beta av vårdskuld och vårdköer och ta i anspråk all vårdkapacitet som kan uppbringas – oavsett var i landet den råkar finnas.

Vi vill tillföra större resurser till äldreomsorgen än regeringen. Vi vill införa verktyg för att kraftigt öka antalet platser i anpassade boenden för äldre, möta de sociala behoven och förbättra den medicinska kompetensen. Dessutom föreslår vi stora satsningar på att äldreomsorgens personal ska kunna arbeta under skäligena villkor.

Vi menar att alla delar av rättsväsendet nu måste få betydande tillskott, något regeringen och dess samarbetspartier glömde bort när de satt vid förhandlingsbordet. Vi vill se till att poliser i yttre tjänst blir fler och att de förebyggande insatserna förstärks.

Det finns en enorm kraft i vårt samhälle som manifesterats i den solidaritet som visats under pandemin. Vård- och omsorgspersonal har slitit för att rädda liv och hälsa. Företagare och anställda har kämpat för att rädda företag från att gå i graven. Civilsamhället har sträckt ut en hand till utsatta.

Nu måste också politiken göra sitt. Vi är beredda att ta oss an uppgiften. För patienterna i vårdköen, för de äldre som behöver omsorg, för brottsoffren och de arbetslösa. Sverige förtjänar bättre.

Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en annan inriktning än den vi önskar avstår jag från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 8.

Kristdemokraternas budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat. Kristdemokraternas samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2020/21:3530. Motionen behandlas i betänkande 2020/21:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 8 i det betänkandet. I den motionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 8. Förslaget till statens budget för 2021 inom utgiftsområde 8 läggs fram i kommittémotion 2020/21:3663.

Kristdemokraternas budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 8 innebär följande.

Antalet förvarsplatser ökas eftersom de förvarsplatser som finns i dag inte täcker behoven som Migrationsverket och polisen har. Möjligheten att ta i förvar är central för arbetet med att verkställa avvisnings- och utvisningsbeslut. Förvarstagande bör vidare kompletteras med att det införs en möjlighet till elektronisk övervakning genom fotboja. Elektronisk övervakning ska fungera som ett slags kommunarrest för den som ska avvisas eller utvisas, samtidigt som han eller hon kan förbereda sin hemresa.

Sammantaget anvisar vi 183 000 000 kronor mer än regeringen till utgiftsområde 8 för 2021.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2020/21:1 Budgetpropositionen för 2021 utgiftsområde 8:

1. Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2021 inom utgiftsområde 8 Migration enligt tabell 1.1.
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2021 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 1.2.

Motioner från allmänna motionstiden 2020/21

2020/21:306 av Christina Höj Larsen m.fl. (V):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ensamkommande barn och unga som varit i Sverige i över ett år ska beviljas permanenta uppehållstillstånd och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1619 av Jonas Andersson i Skellefteå m.fl. (SD):

27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fler försvarsplatser och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åtgärder för att underlätta återvandring och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1620 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett förbättrat arbete med återvandring och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2552 av Jonas Andersson i Skellefteå m.fl. (SD):

24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kraftigt öka antalet försvarsplatser och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2966 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2021 inom utgiftsområde 8 Migration enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att dagersättningen för asylsökande bör höjas i enlighet med riksnormen och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3110 av Jonas Andersson i Skellefteå m.fl. (SD):

Riksdagen anvisar anslagen för 2021 inom utgiftsområde 8 Migration enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2020/21:3520 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2021 inom utgiftsområde 8 Migration enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om besparingar till följd av ett minskat antal asylsökande, ett minskat antal anknytningsärenden och ett minskat antal anhöriga som kommer till Sverige, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fler förvarsplatser och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3642 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att antalet förvarsplatser ska bli fler och om att inrätta en förvarsanläggning i norra Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3663 av Hans Eklind m.fl. (KD):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2021 inom utgiftsområde 8 Migration enligt förslaget i tabellen i motionen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka migrationsdomstolarna och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta en inspektion för migrationsfrågor och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna effektiva handläggningar för asylmål och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förvarstagande och fler förvarsplatser och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om elektronisk övervakning som komplement till förvarstagande och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens och motionärernas anslagsförslag

Anslag för 2021 inom utgiftsområde 8 Migration

Tusental kronor

Anslag	Regeringens		Avvikelse från regeringen			
	förslag	M	SD	V	KD	
1:1 Migrationsverket	4 420 863	90 000	-398 000	60 000	145 000	
1:2 Ersättningar och bostadskostnader	2 879 869	-670 000	-1 380 000	-553 000	±0	
1:3 Migrationspolitiska åtgärder	127 915	±0	-127 915 ¹	±0	±0	
1:4 Domstolsprövning i utlänningsmål	771 136	±0	29 000	-30 000	28 000	
1:5 Rättsliga biträden m.m. vid domstolsprövning i utlänningsmål	226 800	±0	±0	-20 000	±0	
1:6 Offentligt biträde i utlänningsärenden	362 150	±0	±0	-10 000	±0	
1:7 Utresor för avvisade och utvisade	324 202	25 000	300 000	±0	±0	
1:8 Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar	155 450	±0	±0	±0	±0	
<i>Förslag till anslag utöver regeringens förslag</i>						
99:1 Återvandring	±0	±0	800 000 ²	±0	±0	
99:2 Inspektion för migrationsfrågor	±0	±0	±0	±0	10 000	
Summa för utgiftsområdet	9 268 385	-555 000	-776 915	-553 000	183 000	

¹ I tabellen i Sverigedemokraternas anslagsmotion 2020/21:3110 anges beloppet 0 som avvikelse från regeringens förslag för anslaget 1:3 Migrationspolitiska åtgärder. I motionen i övrigt framgår dock att anslaget ska dras in i sin helhet, vilket även överensstämmer med tabell 23.8 i partiets budgetmotion 2020/21:3128. Beloppet 0 är en uppenbar felskrivning och i tabellen ovan anges därför -127 915 tkr.

² I tabellen i anslagsmotion 2020/21:3110 finns även ett nytt föreslaget anslag Förvaringsplatser till vilket beloppet 210 000 tkr föreslås avsättas. På ett annat ställe i motionen framgår dock att medlen korrekt tillförs anslaget 1:1 Migrationsverket. Detta överensstämmer även med tabell 23.8 i budgetmotion 2020/21:3128. Medlen för förvaringsplatser omfattas uppenbart av anslaget 1:1 Migrationsverket, och därför utgår det föreslagna anslaget.

BILAGA 3

Regeringens förslag till beställningsbemyndigande

Det har inte väckts några motioner med anledning av regeringens förslag till beställningsbemyndiganden.

Beställningsbemyndiganden för 2021 inom utgiftsområde 8 Migration

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Tidsperiod
1:8 Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar	920 000	2022–2027

BILAGA 4

Reservanternas anslagsförslag

Reservation (SD)

Anslag för 2021 inom utgiftsområde 8 Migration³*Tusental kronor*

Anslag	Avvikelse från regeringen	Reservanternas förslag
1:1 Migrationsverket	-398 000	4 022 863
1:2 Ersättningar och bostadskostnader	-1 380 000	1 499 869
1:3 Migrationspolitiska åtgärder	-127 915	0
1:4 Domstolsprövning i utlänningsmål	+29 000	800 136
1:5 Rättsliga biträden m.m. vid domstolsprövning i utlänningsmål	±0	226 800
1:6 Offentligt biträde i utlänningsärenden	±0	362 150
1:7 Utresor för avvisade och utvisade	+ 300 000	624 202
1:8 Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar	±0	155 450
<i>Förslag till anslag utöver regeringens förslag</i>		
99:1 Återvandring	+800 000	800 000
Summa för utgiftsområdet	-776 915	8 491 470

³ Jfr vad som anges i not 1 och 2 i bilaga 2, vilket gäller även för denna tabell.